

Supporting

Save the Children

Thailand Country Office

လက်လှမ်းမမီနိုင်သော -

ဒုက္ခသည်ကျောင်းသူသားများ၏
မြန်မာနိုင်ငံတော်ပညာရေးအတွေ့အကြုံများ

Aoife Dare

တိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်

ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၅

မာတိကာ

အကျဉ်းချုပ်	၄
နိဒါန်း	၆
နောက်ခံအကြောင်းအရာ	၇
နည်းပညာ	၉
ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ	၁၁
အခွင့်အလမ်း	၁၁
တရားမဝင်နည်းလမ်းများ	၁၃
ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲ	၁၃
မှတ်တမ်းတင်ခြင်း	၁၄
ဝန်ဆောင်ခ	၁၅
စိန်ခေါ်မှုများ/အခက်အခဲများ	၁၇
ဘာသာစကားဆိုင်ရာသင်ကြားပို့ချမှု	၁၇
သင်ရိုးညွှန်းတမ်း	၁၈
ပေါင်းစည်းခြင်း	၁၉
အထောက်အပံ့	၂၂
ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ	၂၂
စိတ်ပိုင်း၊ လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ	၂၃
ငွေကြေးပိုင်းဆိုင်ရာ	၂၃
နိဂုံး	၂၄

အဖွဲ့အစည်းများ၏ နာမည် အတိုကောက် စာရင်း

ADRA	Adventist Relief and Development Agency
DFAT	Department of Foreign Affairs and Trade
EU	European Union
GoUM	Government of the Union of Myanmar
JRS	Jesuit Refugee Service
KED	Karen Education Department
KNU	Karen National Union
KnED	Karenni Education Department
KRCEE	Karen Refugee Committee Education Entity
MoE	Ministry of Education
RTG	Royal Thai Government
TBC	The Border Consortium
TEO	Township Education Officer
UNHCR	United Nations High Commission for Refugees
ZOA	Zuid-Oost Azie Refugee Care

အကျဉ်းချုပ်

ဤသုတေသနစာစောင်သည် Save the Children International (SCI) မှ ၎င်း၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကိုယ်စား နိုင်ငံတော်ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ခံစားခွင့်ရရှိနေသော ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နိုင်သော အကြောင်းအရာများကို သိရှိနားလည်နိုင်ရန် အတွက် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် အစိုးရကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာဆည်းပူးနေသော ဒုက္ခသည်ပြန် ကျောင်းသား (၈) ဦးတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ဖော်ပြပေးသည်။ ထိုနောက်အစိုးရကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာဆည်းပူးခွင့်မရ၍ ပုဂ္ဂလိကကျောင်းတက်နေရသော ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသား (၃) ဦးတို့၏ အကြောင်းလဲပါဝင်သည်။ ဤသတင်းအချက်အလက်သည် ကျောင်းသားမိဘ (၆)ဦး တို့အား မေးမြန်းခြင်း နှင့် အဓိကအချက် (၁၂) ချက်တို့အား ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့်ပို၍ခိုင်မာစေသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ယခု လက်ရှိဒုက္ခသည်ပြန် ကျောင်းသားများအား နိုင်ငံတော် ပညာရေးဘောင်သို့ ပြန်လည်လက်ခံရေးမူဝါဒ နှင့် ပတ်သက်၍ ဒုက္ခသည်ပြန် ကျောင်းသားများသည် အစိုးရကျောင်းတွင် ပြန်လည်ကျောင်းတက်နိုင်ရန်အတွက် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများဖြေဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲတွင်ပါဝင်သော ဘာသာရပ်များမှာ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် သင်္ချာဘာသာရပ်များ ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားတစ်ဦးတစ်ယောက်က အစိုးရကျောင်းတွင် ပြန်လည်ကျောင်းတက်လိုပါက သူ (သို့) သူမတက်ခဲ့သော ကျောင်းများ၏ အကြောင်းအရာ စာရွက်စာတမ်းများကို ပြသရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုမှသာလျှင် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြေဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာပြည်တွင် (၅) တန်း အောင်ပြီးသော ကျောင်းသား၊ နယ်စပ်တွင်နောက်ထပ်နှစ်နှစ်ကျောင်းလာနေ၍ (၇) တန်း အောင်ခဲ့ပြီးနောက် ထိုကျောင်းသားသည် (၆)တန်းဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြေဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း မွေးဖွားသော ကျောင်းသားများအတွက် တိကျသေချာသောအဖြေမရှိသေးပါ။ နောက်ထပ်သုတေသနလိုအပ်သည်။

အဓိက ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ အကျဉ်းချုပ်

အခွင့်အလမ်း

- ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများသည်နည်းစနစ်ကျကျဖော်ဆောင်ခြင်းမဟုတ်။ ။ ကျောင်းသားသုံးဦးသာ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများကိုတွေ့ကြုံကြရသည်။ သုံးဦးထဲတွင် ပါဝင်သော ကျောင်းသားတစ်ဦးသာလျှင် အစိုးရ ကျောင်းတက်ခွင့်ရနေသည်။ ကျန်ရှိသော ကျောင်းသားနှစ်ဦးမှာ ပုဂ္ဂလိကကျောင်း တက်နေရသည်။
- အစိုးရကျောင်းတက်ခွင့်ရရန် လိုအပ်သောစာရွက်စာတမ်းများ မတူညီပါ။

- တရားဝင်သော နှင့် တရားမဝင်သောဝန်ဆောင်ခကြေးငွေများကို အချို့သော အခန်းကဏ္ဍများတွင် အသုံးပြု။ ၊ အချို့သောကျောင်းသားမိဘများသည် ကျောင်းဝင်ကြေးပေးရ၍ တရားမဝင်သော ဝန်ဆောင်ခများလဲ ပေးဆောင်ရသည်ဟုဆိုသည်။
- အစိုးရကျောင်းတက်ခွင့်ရရေး တရားမဝင်သောနည်းလမ်းများ အသုံးပြုခံရ၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူနှင့် ကိုယ်ပိုင်ရင်းနှီးမှုများ အသုံးပြုခြင်းကဲ့သို့သော အရာများဖြစ်သည်။
- ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးများကလဲ အစိုးရကျောင်းများတွင်ဝင်ခွင့်ပေးမှု လက်ခံခြင်း လက်မခံခြင်းကို သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘောဖြင့် ပြုလုပ်နေကြသည်။

စိန်ခေါ်မှုများ

- ဘာသာစကားဆိုင်ရာသင်ကြားပို့ချမှု။ ။ ဤပညာရေးတွင်ပါဝင်သော ကျောင်းသားအများစုသည် မြန်မာဘာသာစကားကို သင်ကြားရေးဘာသာစကားတစ်ရပ်အဖြစ် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနေရသည်။ အခက်အခဲပြဿနာများစွာရှိသည်ဟု ကျောင်းသားနှစ်ဦးက တင်ပြသည်။
- သင်ရိုးညွှန်းတမ်း။ ။ဥပမာအနေဖြင့် ဖော်ပြခံရသောကျောင်းသားအများစုသည် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း အသစ်နှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိအောင် သင်ယူသည့်နေရာမှာ အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။

အထောက်အပံ့

- ဤပညာရေးတွင် ပါဝင်သည့် မည်သည့်ကျောင်းသားတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ရည်ရွယ်ထားသော ကျောင်း အထောက်အပံ့ပစ္စည်း (သို့) စိတ်ပိုင်းလူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူများကို ရရှိခဲ့ခြင်း မရှိ။
- ကျောင်းသားမိဘနှစ်ဦးသည် ကလေးများကျောင်းအပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ငွေပမာဏ အနည်းငယ်သာ လက်ခံရရှိသည်ဟုဆိုသည်။
- ဝန်ဆောင်ခမပေးရသကဲ့သို့ကျောင်းကို ဖွင့်လှစ်သည့်အကြောင်းမှတ်တမ်းများတွေ့ရ၍ မိဘတစ်ဦးသည် ဒုက္ခသည်စခန်းမှလာခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ကျောင်းဝင်ကြေး (သို့) ဆန်ပေးလှူခြင်းများ မရှိဟု ဆိုသည်။

ထောက်ခံချက်များ

- ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများကို အစိုးရကျောင်းများသို့လက်ခံသည့် မူဝါဒနှင့် မည်သည့် အချက်အလက် စာရွက်များ အတိအကျ လိုအပ်သည် ဆိုသည့် မူဝါဒ နှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Education) နှင့် နောက်ထပ် ဆက်လက် ဆွေးနွေးသွားရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အလက်နှင့် ပတ်သက်၍ ယုံကြည်စိတ်ချရသော အခြေအနေတစ်ရပ်ရှိလာသောအခါ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရန် အစီစဉ်ရှိသောဒုက္ခသည်မိဘများ၊ မိသားစုများ၊ ကျောင်းသားများစီသို့ ဖြန့်ဖြူး အသိပေးသွားမည်။

- အထူးသဖြင့် ဆယ်တန်းဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြေဆိုမည့် ကျောင်းသားများကို မြန်မာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် ထိတွေ့မှုရှိအောင်လုပ်ပေးရမည်။
- အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းသားများကို မြန်မာဘာသာစကားဆိုင်ရာ သင်းတန်းများနှင့် ဆိုင်သောအခွင့်အရေးကောင်းများကိုပေးသင့်သည်။
- ကျောင်းသားများသည် ကျောင်းတွင် ဘာသာစကားနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့ဖွဲ့စည်းပေါင်းစပ်ထားသည်ကိုနောက်ထပ်သုတေသနများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။
- နယ်စပ်နှစ်ဖက်စလုံးတွင်ရှိသော ကျောင်းသားများ ပြင်ဆင်သည့် နေရာတွင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၊ စည်းလုံးမှုရှိသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် တစ်ဦးချင်းရဲ့ အတွေ့အကြုံများနဲ့ နောက်ခံအကြောင်းတွေအပေါ် နားလည်မှုများကို တိုးတက်အောင် လုပ်သင့်သည်။
- ဒုက္ခသည်စခန်းမှ ကျောင်းများနှင့် ကျောင်းဆရာများ ပြီးနောက် မြန်မာကျောင်းများနှင့် ကျောင်းဆရာများကြား အကြောင်းအရာ ဖလှယ်သောလုပ်ဆောင်မှုများရှိပါက အသုံးဝင်သည်။ နှစ်ဖက်စလုံး၏ ပညာရေးစနစ်သုတေသန အချက်အလက်များကို နယ်စပ်ရှိ အဖွဲ့အစည်းလုပ်သားများကြား တကျယ်တပြန့်ဝေပေးသင့်သည်။
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြန်လည် နေထိုင်မည့် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ လိုအပ်သည့် စိတ်ပိုင်း၊ လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူများနှင့် ပတ်သက်သည့် သုတေသနများကို ပို၍နားလည်နိုင်ရန် ထပ်မံရှာဖွေမှုများလိုအပ်သည်။
- မြန်မာအစိုးရရှိ ကျောင်းဆရာမများကို ကျောင်းသားများ အောင်မြင်မှုအပြည့်အဝရှိစေရန် အထောက်အကူ ပေးနိုင်မည့် ကျောင်းဆရာသန်တန်းများပေးအပ်သင့်သည်။ ထို့နောက် တစ်ဦးထဲ ဖြစ်သည်ဟု ခံစားရသောကျောင်းသား၊ ကျောင်းတွင် အခက်အခဲတွေ့သော ကျောင်းသား (သို့) စိတ်ပိုင်းလူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့သော ကျောင်းသားများကိုကူညီထောက်ပံ့ရမည်။

နိဒါန်း

Save the Children International အဖွဲ့အစည်းနှင့် ၎င်း၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများသည် ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ ဒုက္ခသည်ပညာရေးများကို ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သည်မှာ ၂၀၁၁ခုနှစ်ကတည်းက ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လတ်တလောနိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှု အခြေအနေကြောင့် ဒုက္ခသည်များဆန္ဒ အလျောက် ပြန်လည်နေရာချပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပမာဏကြီးမားသောဒုက္ခသည် ပြန်လည်ပို့ဆောင် နေရာချပေးခြင်းတစ်ခု အချိန်တိုအတွင်း (သို့) အချိန်အလယ်အလတ်တစ်ခုအတွင်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆချက်တစ်ရပ်ရှိသည်။ အဓိကပညာရေး ပြဿနာဖြေရှင်းချက်လက္ခဏာ တစ်ရပ်မှာ ထောင်ပေါင်း များစွာသော ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ၏ နေရပ်သို့ပြန်ခြင်းကို စီစဉ်ပေးခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ပညာရေး ဘောင်သို့ပေါင်းစည်းပေးခြင်း နှင့် နိုင်ငံတော်ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိနိုင်သောနေရာများသို့ ပြန်သင့်၊ မပြန်သင့် ကိုယ်ပိုင်ရွေးချယ်မှုများ ကူညီစီစဉ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။^၁

ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားမည်မျှလောက် မြန်မာပြည်တွင် ပြန်လည်နေထိုင်ပြီးပြီလဲဆိုသည်ကို အတိအကျ မသိသော်လည်း ပညာသင်နှစ် (၂၀၁၄၊၂၀၁၅ ခုနှစ်) အစပိုင်းမှ တောက်လျှောက် အနည်းဆုံးဒုက္ခသည် ၄၈ဦး ပြန်လည်နေထိုင်ပြီးဖြစ်သည်။^၂ ဤအကြောင်းအရာများ လေ့လာရသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာအစိုးရ ပညာရေးစနစ် ဆည်းပူးခံယူနေသည့် ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ကြုံနိုင်သည့်အရာများကို ပို၍ နားလည်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များကို စိစစ်လေ့လာရေးနေရာများအဖြစ် ချမှတ်ထား၍ ဤသုတေသနသည် အောက်ပါထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်သော မေးခွန်းများကိုဖော်ပြထားသည်။

- ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများ အစိုးရ ကျောင်းများကို ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်တွင် မည်သို့ လက်ခံရရှိနေသနည်း။
- အစိုးရကျောင်းများတွင်ပညာသင်ယူနေသည့် ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများ မည်သည့်အခက်အခဲ၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသနည်း။
- ဤစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် မည်သည့်အထောက်အကူများကို သူတို့ရရှိနေ ပါသနည်း (သို့မဟုတ်) ရရှိသင့်ပါသနည်း။

အစိုးရနည်းပညာပိုင်းနှင့် ယခု လက်ရှိကျင့်သုံးနေသော ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများပြန်လည်လက်ခံရေး မူဝါဒအကြောင်း မဖော်ပြမီ ဤစာရွက်သည်နောက်ခံအကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ သတင်းအချက်အလက်များရှာဖွေရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးချက်တစ်ရပ်ကို နောက်လာမည့် အဆင့်တွင် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အနှစ်ချုပ်တစ်ခုဖော်ပြသွားမည်။

နောက်ခံအကြောင်းအရင်း?

၁၉၈၀ခုနှစ်အစောပိုင်းကတည်းကစ၍ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဒုက္ခသည်များသည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုနှင့် ပဋိပက္ခများကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရသည်။ ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် ထိုင်း - မြန်မာနယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းကိုးခုအတွင်း ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ဒုက္ခသည်ဦးရေ ၁၁၃၀၀၀^၃ ရှိသည်။ ပထမပိုင်းတွင် ထိုင်းတော်ဝင်အစိုးရက ထိုင်း - မြန်မာနယ်စပ် တစ်လျှောက်တည်ရှိသော စခန်းကိုးခုအတွင်း ပညာရေးထောက်ပံ့ခွင့်ကို ၁၉၉၆ခုနှစ်တွင် လုပ်ဆောင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ယခုလက်ရှိတွင် သီးသန့်တည်ရှိသော ကရင်ဒုက္ခသည် ပညာရေးကော်မတီ Karen Refugee Committee Education Entity (KRCEE) သည် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ကရင်ဒုက္ခသည်စခန်းကိုးခုအတွင်း ထောက်ပံ့ပေးသည်။ ကရင်နီပညာရေးဌာန Karenni Education Department (KnED) ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ကရင်နီဒုက္ခသည်စခန်းနှစ်ခုတွင် ထောက်ပံ့ပေးနေသည်။ စခန်း(၉)ခုတလျှောက်ရှိ အခြေခံပညာရေးကျောင်း ၈၇ ကျောင်းတွင်ပညာသင်ယူနေသော ကျောင်းသားဦးရေမှာ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ကျောင်းသား ၃၃၀၀၀ဦး ရှိသည်။^၄

^၁နေရာအပေါ်မှာ မူတည်ပြီး နိုင်ငံတော်ပညာရေးဟာ တစ်ခုတည်းသော ရွေးချယ်မှု မဟုတ်ပါဘူး။ ဥပမာ - မြန်မာပြည်အနှံ့အပြားမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး ဥာဏ်ရည်အမျိုးမျိုး ရှိသော ကလေးများကို စုပေါင်း၍ ပညာသင်ပေးသော စနစ်ရှိသည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းလဲ ရှိပါတယ်။ ထို့ပြင် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ Karen National Union (KNU) ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသော နေရာတွေမှာ ကျောင်းသားများဟာ Karen Education Department (KED) ကျောင်းတွေကို တက်ရောက်နိုင်တယ်။ ကယားပြည်နယ်မှာ ကျတော့၊ ကျေးလက်ဒေသတွေမှာ အစိုးရ အထောက်အပံ့မပေးသေးတဲ့ 'ရက်ကွက်' (သို့) 'ရွာ' ကျောင်းတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။

^၂အရင်းအမြစ် - KRCEE/KnED ပညာရေး ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်

^၃Torမှ ကောက်နုတ်ထားသည်။

^၄အရင်းအမြစ် - <http://www.theborderconsortium.org/media/54370/2014-09-sep-map-tbc-unhcr.pdf>

^၅Save the Children. ၂၀၁၅. Refugee Teacher Profile and Professional Development Needs. Unpublished report.

ဒုက္ခသည် ဆရာမ၏ စိတ်ချရန်နှင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုနှင့် ပြည်ထောက်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများကြား အပြစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း ပထမအကြိမ်ဖြစ်ပေါ်သည်မှာ ထိုင်း - မြန်မာ နယ်စပ်တစ်လျှောက်တည်ရှိသော စခန်းများတွင် နေထိုင်သောဒုက္ခသည်များ နေရပ်သို့ မိမိဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည်ပို့ဆောင်ခြင်း ဟူသည့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အခြေအနေတစ်ရပ်ကြောင့် မျော်လင့်ချက်များ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အစည်း၏ သိသာမြင်သာနိုင်သော ရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိဆန္ဒအလျောက် ပြန်လည်နေထိုင်လိုသော ဒုက္ခသည်များကို တာရှည်ခံသော ပညာရေး ပြဿနာဖြေရှင်းချက်များ အချိန်တိုအတွင်း (သို့) အတိုင်းအတာအချိန်တစ်ခုအတွင်း ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြစ် သည်။ Karen Refugee Education Entity (KRCEE) နှင့် Karenni Education Department (KnED) မှ ထောက်ပံ့သော ဒုက္ခသည်ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများသည် အတုမရှိသော ပညာရေးတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ထိုင်း (သို့) မြန်မာပညာရေးဖွဲ့စည်းပုံနှင့် မတူသော ပညာရေးတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သင်ကြားပို့ချသောဘာသာများ၊ သင်ကြားပို့ချသောဘာသာစကားနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် ကွဲပြားခြားနားသော အညွှန်းများရှိသည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသား များအတွက် တာရှည်ခံသောပညာရေးဖြေရှင်းချက်တစ်ရပ်သည် မြန်မာပညာရေးဝန်ကြီးမှ ဒုက္ခသည်ပညာရေးကို အသိမှတ်ပြုလက်ခံရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်သာလျှင် ဒုက္ခသည်ကလေးများ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်နေထိုင်သောအခါ နိုင်ငံတော်ပညာရေးဘောင်သို့ အလွယ်တကူ၊ အောင်မြင်စွာ လွှဲပြောင်းနိုင်မည်။

လူမှုစာနာသောကိုယ်စားလှယ်များ၊ UNHCR နှင့် RTG များက မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေသည် ယုံကြည်စိတ်ချရသော အခြေအနေတစ်ရပ်မဖြစ်သေးဟု ယုံကြည်လက်ခံသောအချိန်တွင် လတ်တလော အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်နေသော အရာက အချို့သော ဒုက္ခသည်များသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ စတင်ပြန်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအလိုအလျောက် ပြည်တွင်းပြန်ခြင်းများသည် အများသူ၏အမြင်သဘောထားအရ ယခုလို ကောက်ကာ ငင်ကာ ပြန်ခြင်းများဟာ အမြဲတမ်းပြန်လည်နေထိုင်ခြင်းမဟုတ်ပဲ အချို့သောသူများ၏ သုံးသပ်ချက်မှာ အလည်အပတ် ပြန်သွားခြင်းတစ်ခုသာ ပေါ်လွင်သည်။^၆

ပြည်တွင်းသို့ ပြန်သွားဖို့ စိတ်ကူးနေသော ဒုက္ခသည်များ (သို့) ကိုယ့်ဆန္ဒဖြင့်ကိုယ်ပြန်သွားသော သူများသည် ပညာရေးလက်ခံရရှိရေး အပါအဝင်၊ အမျိုးမျိုးသော သောကများ ကြုံတွေ့နေရသည်။^၇ အဓိကကျသော အချက်များမှာ ကျောင်းသားအရွယ်ကလေးရှိသောမိဘများ၊ သူတို့၏ကလေးများ ကျောင်းအထောက်အကူ၊

ဝန်ဆောင်မှုများ ရနိုင်မရနိုင်၊ နိုင်ငံတော်ပညာရေးဘောင်သို့ လက်ခံခြင်းခံရ၊ မခံရနှင့် ဒုက္ခသည်များ ပြန်သွားသောအခါ ဒုက္ခသည်ပညာရေး စနစ်သို့မှတ်ပြုခြင်းခံရ၊ မခံရဟူသော အချက်များဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ကယားပြည်နယ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ ပညာရေးအထောက်အပံ့ ရယူရန် ကြိုးပမ်းနေသော ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာ၊ မှတ်တမ်းများ (အဆိုး နှင့် အကောင်း နှစ်ခုစလုံးပါဝင်) လက်ခံရရှိပြီးသည့်အချိန်မှ ယခုအချိန်ထိ ဤအကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်၍ နည်းစနစ်ကျကျ၊ သက်သေအထောက်အထားခိုင်လုံသော စုဆောင်းမှုများ မရှိသေးပါ။ ယခုထုတ်ဝေမျှဝေသော လျှပ်တပြက်အကြောင်းအရာများသည် ထိုင်း - မြန်မာ နှစ်ဖက်စလုံးတွင် တာရှည်ခံသော ပညာရေး ပြဿနာဖြေရှင်းချက် တစ်ရပ်လုပ်ဆောင်နေသော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများ အတွက် ပို၍ အထောက်အကူဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်သည်။

နည်းပညာ

ဤလေ့လာချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် ဤအကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်သော လေ့လာရှာဖွေမှု အနည်းအကျဉ်းသာရှိခြင်း (သို့) ယခင်ကတစ်ခါမျှလေ့လာမှုရှာဖွေမှုမလုပ်သော အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ပို၍နားလည်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ယခုလိုလုပ်ခြင်းအားဖြင့်ပြဿနာကို ခိုင်လုံအောင် နိဂုံးချုပ်ဖြစ်မှာ မဟုတ်ပေမယ့်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ပညာရေး အထောက်အကူကို ရယူနေသည့်ကျောင်းသားများ (သို့) ရယူနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေသော ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောအခြေအနေများကို ပို၍ သိမြင်နိုင်မည်သာ ဖြစ်သည်။

နမူနာအရွယ်အစားနှင့် ရွေးချယ်ခြင်း

ဒုက္ခသည်စခန်းအတွင်းမှ ထွက်ခွာသွားသော ကျောင်းသားများကို နယ်စပ်နှစ်ဖက်လုံး၊ ပညာရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်နေသော ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သောအဖွဲ့များ NGOs (သို့) UNHCRတို့မှ နည်းစနစ်ကျကျပြုစုထားသော ပညာရေးမှတ်တမ်းမတင်ထားပါ။ ဤအကြောင်းကြောင့် ရေရာပြတ်သားသော နမူနာများနှင့် နှင်းဘောလုံးပမာ နမူနာပြုခြင်းအကြောင်းမှာ ဒုက္ခသည်ပြန် ကျောင်းသားများနှင့် သူတို့၏ မိသားစုများကို ကောင်းမွန်စွာ ပြန်လည်နေရာချပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းကျောင်းသားဦးရေ ၁၁ဦး (အထက်တန်းနှင့် အလယ်တန်းမှယောက်ကျားလေး ၅ ဦး၊ မိန်းကလေး ၃ ဦး၊ မူလတန်းမှ ၄ ဦး) နှင့်ကျောင်းသားမိဘ ၆ ဦး (မိန်းမ ၅ ဦး၊ ယောက်ျား ၁ ဦး) များသည်ဤလေ့လာရှာဖွေမှုတွင် မေးမြန်းခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ထိုအပြင်အဓိကကျသော လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းပြုလုပ်ရန်အတွက် လူ ၁၁ဦး (ကရင်ပြည်နယ် နှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိသည့်သူ ၇ ဦး၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိသည့်သူ ၅ဦး) သည်ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော အရာများနှင့် မြန်မာပညာရေးအတွင်း သူတို့၏လက်ခံရရှိနိုင်မှုအကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ်ရှာဖွေစုဆောင်းမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခံခဲ့ရသည်။

အချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်းနှင့်စိတ်ဖြာလေ့လာချက်

ဒေသအတွင်း အချက်အလက်များရှာဖွေစုဆောင်းသည့်အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့ (ကရင်ပြည်နယ် နှင့် ကယားပြည်နယ်တွင် တစ်ဖွဲ့စီ) သည် အရည်အချင်းပြည့်မီသော ရှာဖွေမှုနည်းလမ်းများနှင့် အသင့်အတင့်ရှိသော၊ သေသပ်မှုရှိသော လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများကို မည်သို့စီမံခန့်ခွဲရမည်ဟူသည့် အတတ်ပညာများနှင့် လေ့ကျင့်ပေးခဲ့ကြသည်။ လူတွေ့အမေးအဖြေများကို နှစ်ပတ်ထက်အကြာ အချိန်ယူ၍ အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင်

⁶ The Border Consortium. ၂၀၁၅. *What Refugees Say...Comparative Perspectives of Temporary Returnees on Themes Raised in "What Villagers Say.."*. Available online from: <http://www.theborderconsortium.org/news/what-refugees-say/>

^၇ *Ibid.*

လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အဓိကကျသော လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများကိုလည်း လွိုင်ကော်၊ ဘားအံနှင့် ဘန်ကောက်နေရာများတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ မေးမြန်းခြင်းများကိုအသံသွင်းခြင်း၊ ရေးသားမှတ်ယူခြင်းနှင့် ဘာသာပြန်ခြင်းအာဖြင့်ပြုလုပ်၍ ရှာဖွေမှုဦးဆောင်သော ခေါင်းဆောင်များပြန်လည်စိစစ်ရန်နှင့် ရေးသားရန် အတွက် ထိုခေါင်းဆောင်များဆီသို့ပို့သည်။

ကန်သုတ်ချက်များ

သတင်းအချက်အလက်များ ရှာဖွေစုဆောင်းရန်ပေးထားသော အချိန်သည် သိသာစွာအကန့်အသတ်ရှိ၍ ရှာဖွေမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ပူးပေါင်းမည့် မေးခွန်းဖြေဆိုသူဦးရေကို ထိခိုက်စေသည်။ ကယားပြည်နယ်တွင် ပါဝင်ပူးပေါင်းသူသုံးဦးကိုသာ အမေးအဖြေပြုလုပ်၊ ဖော်ပြနိုင်ခဲ့သည့်သတင်းရှာဖွေစုဆောင်းသူ များ၏ အချက်သည် အဓိကကျသောအချက်တစ်ချက် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုထက်ကန်သုတ်မှုရှိခဲ့သည်မှာ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ် နှစ်နယ်စလုံးအတွင်း တရားမဝင်စွာဖြင့် ရှာဖွေစုဆောင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရသည်။ ဤအချက်သည် အစိုးရပညာရေးအရာရှိများ၏ ပါဝင်မှုကိုလည်း အတားအဆီးဖြစ်စေခဲ့သည်။^၈ ဒီသုတေသနရဲ့အဓိက အလေးထားတဲ့ အချက်က ကျောင်းသားများရဲ့အတွေ့အကြုံကို နားလည်ဖို့ ဖြစ်ပေမယ့်၊ ဒီကိစ္စတွေ ကို အစိုးရ အမှုဆောင်တွေနဲ့ ဆရာ၊ မများနဲ့ ဆွေးနွေးလိုက်ရင် သတင်းအချက်အလက် ရနိုင်ပါတယ်။

လက်ရှိမူဝါဒ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ယနေ့အချိန်ထိ ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများအပေါ် ချမှတ်ထားသော မူဝါဒတစ်ရပ်၊ ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ ပြည်တွင်းသို့ပြန်လည်နေထိုင်ပါက အစိုးရကျောင်း များတွင်မည်သို့ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းပေးမည်ဆိုသည့် မူဝါဒတစ်ရပ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက် တစ်ရပ် မရှိသေးပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ရယူထားသည့် တစ်ခုတည်းသော သတင်း အချက်အလက်သည် မြန်မာပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိသော SCI အဖွဲ့၊ နိုင်ငံတကာ အစိုးရ

အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (I)NGOs နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း ဒုက္ခသည်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ ပညာရေးတွင်သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေသော ဒေသခံအဖွဲ့အစည်း CBOs များနဲ့ စကားစမြည်ပြောခြင်းအားဖြင့် ရယူထားသည်။ ထိုအပြင်ကျောင်းသားများ၏ တွေ့ကြုံမှုများကို မေးမြန်းခြင်း အားဖြင့်ရယူထားသည်။

စုဆောင်းထားသော သတင်းအချက်အလက်များမှ ယခုချမှတ်ထားသော မြန်မာမူဝါဒ အရ အစိုးရကျောင်းများမှ လက်မခံမီ ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများသည် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများ ဖြေဆိုရမည် ဟု ဆိုသည်။ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများသည် အခြေခံအားဖြင့် အစိုးရကျောင်းများတွင် ဝင်နိုင်ရန် သဘောသက်ရောက်သည်။ ပြီးနောက် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများကို မြန်မာဘာသာစကား၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် သင်္ချာဘာသာများဖြင့် စီမံခန့်ခွဲထားသည် ဟု ပညာရေးဝန်ကြီးများက ပြောကြားခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာပြည်တွင် (၅) တန်းအောင်ပြီးသော ကျောင်းသားတစ်ဦး၊ နယ်စပ်တွင် နောက်ထပ် နှစ်နှစ်ကျောင်းလာနေ၍ (၇)တန်းအောင်ပြီးနောက် (၆)တန်းဝင်ခွင့်စာမေးပွဲကို ဖြေဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ပညာရေးအရာရှိများပြောဆိုချက်အရ အထောက်အထားပြ စာရွက် စာတမ်းများလိုအပ်မည်။ သို့သော်ငြားလဲ မည်သည့်စာရွက်စာတမ်းများ လိုအပ်သည်ကို အသေးစိတ် ပြောဆိုခြင်းမရှိသေးပါ။ ထို့ပြင် မြန်မာမှတ်ပုံတင်မရှိသော ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းမွေးဖွားသော ကျောင်းသားများ အခြေအနေသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိပါ။ ပြီးတော့ ကျောင်းသားများ ကျောင်းတက်သောအခါ မှတ်ပုံတင်ကိုင်ဆောင်ရန်လို၊ မလို ဟူသည့်အချက်ကို တရားဝင်ပြောဆိုခြင်းမရှိသေးပါ။

ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ

နမူနာ အနည်းငယ်သာ ရှိမှုကြောင့် ယခုဆွေးနွေးဖော်ပြထားသော အကြောင်းအရာများသည် ကျောင်းသားတစ်ယောက်စီတိုင်း၏ အတွေ့အကြုံကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြထားခြင်း မဟုတ်ဟု နားလည်ထားရမည်။ ထိုအစား မြန်မာပြည်တွင် ပြန်လည်နေထိုင်ပြီးဖြစ်သော ကျောင်းသား၊ အစိုးရ ပညာရေးအထောက်အကူ ရယူနေသောကျောင်းသားအနည်းစု၏ တွေ့ကြုံမှုများကို လျက်တစ်ပျက် ရိုက်ချက်တစ်ခုအဖြစ်သာ ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ထပ် နားလည်ရမည်မှာ သတင်း အချက်အလက် ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များသည် နေရာတစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာ၊ မြို့နယ်တစ်နယ်နှင့် တစ်နယ် အပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားသည်။ ပြီးနောက်ဤအချက်ကို သုံးသပ်ချက်ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

အခွင့်အလမ်း

ကျောင်းသားများ၊ ကျောင်းသားမိဘများနှင့် အဓိကမေးခွန်းဖြေဆိုသူများနဲ့ အမေးအဖြေပြုလုပ်သော အချိန်တွင် ရရှိသောအကြောင်းအရာများသည် အမျိုးမျိုးသော အဓိပ္ပါယ်များကို ရည်ညွှန်းသည်။ တရားဝင်၊ တရားဝင် မဟုတ်သော မြန်မာအစိုးရ ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများ ရရှိခြင်း နှစ်ဖက်စလုံးကို ဆိုလိုသည်။

“ဒီနေရာတွေမှာ သုတေသနလုပ်ဖို့အတွက် အချိန်ကြာစေတဲ့ ခွင့်ပြုချက်ရဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒီ သုတေသန လုပ်ဖို့အတွက် သတ်မှတ်ထားတဲ့ အချိန်ဘောင်ကြောင့် ဒီ ခွင့်ပြုချက်ရဖို့ ရွေးချယ်မှု မရှိခဲ့ပါဘူး။

ရွှေပြောင်းသူများ၊ လူမျိုးစုများ နှင့် နိုင်ငံမဲ့ ကလေးငယ်များ အတွက် ပညာရေး အစည်းအဝေးမှ မှတ်သားထားသော အရာများ - ၁၇-၁၈ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၄၊ မန်ဒရင်း ဟိုတယ်၊ ဘန်ကောက်

နော်ဝီးဖော၏ အကြောင်း

နော်ဝီးဖောသည် အသက်၁၈နှစ်ရှိ၍ ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် ၁၀တန်းတက်နေပါသည်။ မြန်မာပြည်တွင် မူလတန်းအောင်ပြီးနောက် ဝါးဖောသည် သူမ၏ မိဘများနှင့်အတူ ငါးနှစ်ခန့် သူမနေထိုင်ခဲ့သော ဒုက္ခသည် စခန်းတစ်ခုတွင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့သည်။ အထက်တန်းကို စခန်းထဲတွင် အောင်မြင်ခဲ့ပြီးနောက် တက္ကသိုက်ဆက်တက်ရန် အခွင့်အလမ်းနည်းသည်ကို နော်ဝီးဖော သဘောပေါက်ခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူမမှာထိုင်းမှတ်ပုံတင်မရှိခြင်းနှင့် သူမ၏ အထက်တန်းအောင် လက်မှတ် တရားဝင်အသိမှတ်မပြုခံရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရန် သူမဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ဝါးဖောမြန်မာပြည်ပြန်ရောက်ပြီးနောက် သူမ၏ ဆွေမျိုးများသည် သူမအား ဒေသခံ အထက်တန်း ကျောင်းတစ်ကျောင်းတွင် တက်ခွင့်ရရန်ကူညီခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ကံကောင်းထောက်မစွာ ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးသည်ဒုက္ခသည်များ၊ ဒုက္ခသည်စခန်းတွင်နေထိုင်ခဲ့သော မိသားစုများအပေါ် ကိုယ်ချင်းစာတရားပွားများခဲ့သည်။ ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီး၏ ကူညီမှုနှင့် အားပေးမှုကြောင့် ဝါးဖောနှင့် အဒေါ်သည် ပြည်နည်းပညာရေးဌာနသို့ သွားခဲ့၍ ဝါးဖောအတွက် အထက်တန်းတက်ခွင့်ပြု ထောက်ခံစာတစ်စောင်ရရှိခဲ့သည်။ ဝါးဖောသည် ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးအား သူမ၏ ဒုက္ခသည် ကျောင်းအောင်လက်မှတ်များကိုပါပြခဲ့သည်။ ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးလက်ခံခဲ့သည်။ ထောက်ခံစာ နှင့် အောင်လက်မှတ်များရှိပြီးနောက် ဝါးဖောသည် အခြားသော ကျောင်းသားများကဲ့သို့ လစဉ် စာမေးပွဲများ ဖြေဆိုရသည်။ ထိုနောက်ဝါးဖော၏ ဒုက္ခသည်စခန်းတွင် (၁၀)တန်း အောင်မြင်ပြီးစီးမှု လက်မှတ်ကို မကြည့်ပဲ မြန်မာပြည် (၉)တန်းတွင် နေရာချပေးခံရသည်။ တစ်နှစ်နောက်ကျကျောင်းပြန်နေရသည်ကို သူမဝမ်းနည်းမိ၊ လိပ်ပြာမသန်စွဲစားမိ ဟု ဝါးဖောက ဆိုသည်။ အထူးသဖြင့် ဒုက္ခသည်စခန်းအတွင်းနေ သူမ၏ သူငယ်ချင်းများသည် ကောလိပ်ကျောင်းများ၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများတွင် တက်ရောက်နေခြင်းကိုတွေ့ချိန် သူမဝမ်းနည်းမိသည်။

ဝါးဖောသည် သူမ၏ ဒုက္ခသည်ပညားရေးအတွေ့အကြုံကို ကောင်းစွာ ဖော်ပြခဲ့သည်။ “ကျွန်မပညာရခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ သူတို့က ဘဝနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေအများကြီး သင်ပေးတယ်။ ဟိုမှာနေတာ သက်တောင့်သက်သာဖြစ်တယ်၊ ငြိမ်းချမ်းတယ်လို့လဲ ခံစားရတယ်။” သူမ၏ မြန်မာပြည်ပညာရေး အတွေ့အကြုံသည် ကောင်းစွာ အလုပ်မဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဒီကလူတွေက ကျွန်မတို့ကို အထင်သေးတယ်။ ပြီးတော့နေထိုင်ရတာလဲဈေးကြီးတယ်။ နောက်တစ်ခုက အဲ့ဒီစာသင်ပုံသင်နည်းက မကောင်းဘူး။ လက်တွေ့လဲမကျဘူး၊ ကျွန်မအဲ့ဒါကိုမကြိုက်ဘူး။ ကျွန်မတို့အရာအားလုံးကို အလွတ်မှတ်ထားရတယ်။ ပြီးတော့ကျွန်မက တစ်ယောက်ထဲသော ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသူဖြစ်တယ်။”

သိုဒုသာလည်း စိတ်၏ခံစားချက်ကို မကြည့်ပဲဝါးဖောသည် သူမ၏အနာဂတ်အတွက် ရည်မှန်းချက် အပြည့်အဝထားသည်။ ပြီးနောက်သူမသည် ရန်ကုန်တွင်ဆေးတက္ကသိုလ်တက်ရန် စီစဉ်နေသည်။ သူမသည် ဆရာဝန်တစ်ယောက်ဖြစ်ချင်သည်။

တရားမဝင်နည်းလမ်းများ

ဒီကနေအချိန်ထိ အစိုးရကျောင်းတက်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ၌ ကျောင်းသားအချို့ကို တရားမဝင်စွာ လက်ခံသည်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များကညွှန်ပြသည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုဝါဒ မရှိခြင်း (သို့) မူဝါဒကို လက်တွေ့ကျကျအသုံးပြုခြင်း နည်းပါးမှု ကြောင့်ဖြစ်နိုင်သည်။ တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်းအားဖြင့် ကျောင်းသားများ အစိုးရကျောင်းတက်ခွင့်ရသည့် တိကျသေချာသော အချက်တစ်ချက်သည် ကျောင်းအုပ်များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် (သို့) ကျောင်းသားမိဘများနှင့် ကျောင်းဝန်ထမ်းများကြားရင်းနှီးမှုရှိခြင်း အပေါ်မူတည်သည်။ ဥပမာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြန်သွားသော နော်ဝါးဖောသည် သူမအားကျောင်းမှ လက်ခံခြင်းသည် ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီး၏ ကိုယ်ချင်းစာစိတ် ကြောင့်ဟု သူမထင်သည်။ တစ်နှစ်ပြီးနောက် ဝါးဖော၏ သူငယ်ချင်း နှစ်ယောက်သည် (ဤရှာဖွေရေး၌ အမေးခံရသူ) သူမတက်နေသည့်ကျောင်း၌ ကျောင်းနေခွင့်ရရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သိုဒုသာ လည်း ထိုနှစ်တွင် ကျောင်းတွင်းရှိ ကျောင်းအုပ်သည် အသစ်တစ်ယောက် ဖြစ်သောကြောင့် ကျောင်းသားများ ငြင်းပယ်ခံရသည်။ ကျောင်းသားမိဘတစ်ဦးသည် လည်း သူမ၏ ကလေး နေရာရရေးနှင့်ပတ်သက်သောအနည်းငယ် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု အကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မိဘနောက်တစ်ဦးသည် မိမိကိုယ်စားကျောင်းတာဝန်ရှိသူများနှင့် စကားပြောပေးခဲ့သော ရွာသူကြီး အကြောင်းကိုဖော်ပြသည်။ အဓိကပြောဆိုခွင့်ရှိသူတစ်ဦး၏ ပြောဆိုချက်အရ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသော မူဝါဒတစ်ရပ်ဆိုသည်မှာ မိသားစုများနှင့် ကျောင်းသားများသည် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမှုယူခြင်းများအပေါ် အားထားခြင်းဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်းဖွယ်ရှိသောအချက်မှာ ကလေးများကို အစိုးရ ကျောင်းထားနိုင်ရန် ရင်းနှီးမှုမတည်ဆောက်ရသေးသော ကျောင်းသား မိဘများ အတွက် အလွန်ခက်ခဲစွာ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ပြီးနောက် ၎င်းသည် ကျောင်းသားများ၏ ပညာရေး ဆက်လက်သင်ယူ ဆည်းပူးခြင်းကို အဟန့်အတားဖြစ်စေမည်။

ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများ

ကရင်ပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သော အဓိကသတင်းပေးသူတစ်ဦးသည် အစိုးရကျောင်းတက်နိုင်ရန် တစ်ဆင့်ခံဝင်ခွင့်စာမေးပွဲတစ်ခု ဖြေဆိုရမည်။ ကယားပြည်နယ်မှသတင်းပေးပို့သူကတော့ ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မသေချာပါ။ အချို့သောသူများက ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲများ ဖြေရပြီး တစ်ချို့သော သူများကတော့ မဖြေရပါ။ အပေါ်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော ယခုလက်ရှိ အစိုးရ မူဝါဒသည် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖွဲ့စည်းပုံတစ်ရပ် အသေအချာရှိသည်ကိုဖော်ပြသည်။ သို့သော်ငြာလည်း ဤသတင်းရှာဖွေမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မေးခွန်းဖြေဆိုခဲ့သော ကျောင်းသားသုံးဦး (ကရင်ပြည်နယ်မှ အားလုံး) သာလျှင်ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲထိုင်ခဲ့သည်။

^{၁၀}ပါဝင်သူရဲ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကို ကာကွယ်ရန် အမည်အားလုံးကို ပြောင်းထားသည်

ဒီ ခွင့်ပြုချက်က ဘာလဲဆိုတာ ဝါးဖော မသေချာဘူး။ သို့ပေမယ့် အဓိက သတင်းပေးသူက ဒီခွင့်ပြုချက်တွေဟာ ဘားအံမှာ အစိုးရကျောင်းတက်ချင်တဲ့ ကျောင်းသူသား တွေအတွက် လိုအပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်လို့ ဝါးဖောကို ရှင်းပြပါတယ်။

ထိုမှနှစ်ဦးသည် ပုဂ္ဂလိကကျောင်း တစ်ကျောင်း၌ ကျောင်းတက်နေခဲ့သည်။ ပြီးနောက် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲကို ပြည်နယ်ပညာရေးဝန်ကြီး Township Education Officer (TEO) မှ မေလ၊ ၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် စီမံခန့်ခွဲ ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဤစာမေးပွဲတွင် ဘာသာရပ်ခြောက်ဘာသာ သင်္ချာ၊ အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာ၊ ဓာတုဗေဒ၊ ဇီဝဗေဒနှင့် ရူပဗေဒဘာသာရပ်များ ပါဝင်သည်။ ထိုကျောင်းသားနှစ်ဦးစလုံးသည် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲအောင်ရန် အခက်အခဲရှိခဲ့သည်။ အခြားသော (ဒုတိယတန်း) ကျောင်းသားနှစ်ဦးသည် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲ၌ မြန်မာဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ သင်္ချာဘာသာနှင့် ကရင်ဘာသာများကို ဖြေဆိုခဲ့ရသည်။^{၁၂} မေလ (သို့) ဇွန်လ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဝါးဖော ဖြေဆိုခဲ့သော ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲသည် ပြည်နယ်ပညာရေးဝန်ကြီး (TEO) မှစီမံခန့်ခွဲခဲ့သော စာမေးပွဲ တစ်ရပ်မဟုတ်၊ ၎င်းသည် ကျောင်းဝန်ထမ်းများစီရင်ခဲ့သော ကျောင်းသားများအားလုံး ဖြေဆိုရန် အတွက် လစဉ်စာမေးပွဲတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဝါးဖောပြောခဲ့သည်။ ၎င်းအချက်ကိုမှတ်သားထားသင့်သည်။ သို့ပေမယ့် အချို့သောကျောင်းသားများသည် ၂၀၁၃ခုနှစ် အတွင်း (သို့) မတိုင်မီ ပြန်ခဲ့သော ကျောင်းသားများ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖွဲ့စည်းပုံသည် ထိရောက်မှုမရှိသေးသောကြောင့် ဖြစ်လိမ့်မည်။ ထိုအချက်သည် အဘယ်ကြောင့်သူတို့အား စာမေးပွဲမစစ်ခဲ့သည်ကို ရှင်းပြနိုင်သော အချက်ဖြစ်သည်။

မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် နောက်ထပ်ရှုပ်ထွေးသောအချက်တစ်ချက်ဖြစ်၍ ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသား များ၊ မိသားစုများနှင့် သက်ဆိုင်သော အချက်တစ်ချက် ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းကို နားလည်သည်မှာ မှတ်ပုံတင်များ၊ ကျောင်းအောင်လက်မှတ်များနှင့် အခြား သင့်လျော်သောစာရွက်စာတမ်း၊ မိသားစုအိမ်ထောင်စုစာရင်းများ ကဲ့သို့သော စာရွက်စာတမ်းများ ဖြစ်သည်။

မေးစရာမေးခွန်းတစ်ချက်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း မွေးဖွားသော ကျောင်းသားများသည် အစိုးရ ကျောင်းတက်ခွင့်ရရန် တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ခြင်းပြုလုပ်ရ၊ မပြုလုပ်ရ ဆိုသည့် အချက်ဖြစ်သည် (ယခုလက်ရှိမူဝါဒဆိုသည့် အချက်ကိုကြည့်ပါ)။ အဓိကသတင်းပေးသူတစ်ဦးက ကျောင်းသားများ (သို့) ကျောင်းသားမိဘများသည် ကျောင်းအပ်သောအချိန်တွင်နိုင်ငံသားကပ်ပြားပြရန်လိုအပ်သည်ဟု တင်ပြသည်။ ပြည်နယ်နှစ်နယ်စလုံးမှ သတင်းပေးသူများနှင့် ကျောင်းသားများသည် ၁၀တန်းဝင်ခွင့် စာမေးပွဲဖြေဆိုခွင့် ရရန်မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြား (သို့) နံပါတ် တစ်ခုခုလိုအပ်သည်ကို တင်ပြသည်။

ကျောင်းသားမိဘတော်တော်များများ ပြောဖြစ်သော စာရွက်စာတမ်းတစ်မျိုးသည် ကျောင်းထွက်လက်မှတ် ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားမိဘတစ်ဦးက သူမ၏ သားအကြီးတစ်ယောက်သည် ဒုက္ခသည် “ကျောင်းထွက် အောင်လက်မှတ်”မရှိသောကြောင့် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတက်ခွင့် မရခဲ့သည်ဟု သူမကရှင်းပြသည်။ နောက်ထပ်မိခင်တစ်ဦး ဒေါ်မူးသည်လဲ တူညီသော အတွေ့အကြုံကိုပြောပြသည်။ “အရင်ကတက်ပြီးခဲ့တဲ့ ကျောင်းတွေရဲ့ ကျောင်းထွက်လက်မှတ်များ မရှိတဲ့ကလေးတွေကို အချို့ ကျောင်းကလက်မခံ” ဟု သူမကပြောသည်။ သို့ပေမယ့် ကယားပြည်နယ်မှ မိဘနှစ်ဦးသည် သူတို့ပြုရန် လိုအပ်သောတစ်ခုတည်းသော စာရွက်စာတမ်းသည် မိသားစုအိမ်ထောင်စုစာရင်းဖြစ်သည်ဟု ကောက်နုတ်ချက်ပေးသည်။

ဝန်ဆောင်ခများ

ယခုရှာဖွေလေ့လာရေးတွင် ရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များအရ ဝန်ဆောင်ခများသည် ပြည်နယ်၊ မြို့နယ်၊ ကျောင်းများပေါ်မူတည်၍ ကွဲပြားသည်။ ကျောင်းသားမိဘအချို့က ကျောင်းဝန်ဆောင်ခများ ပေးဆောင်ရသည် ဟုဆို၊ အခြားသောမိဘများက ကျောင်းဝန်ဆောင်ခများ မပေးဆောင်ရသည့်အပြင် ကျောင်းများက ငွေအနည်းငယ် (သို့) အကျိုးကျေးဇူးအပြန်အလှန် ရလိုသော ကူညီမှုမျိုးထောက်ပံ့ပေးသည်ဟုဆိုသည်။

ကျောင်းသားမိဘသုံးဦးသည် ကျောင်းဝင်ကြေးများပေးဆောင်ရသည်ဟုတင်ပြသည်။ ကယားပြည်နယ်မှ ကျောင်းသားမိဘတစ်ဦးသည် သူမ၏ ကလေးကျောင်းအပ်ရာ၌ ၅၀၀၀ကျပ် (USD 5 ဒေါ်လာခန့်) ပေးဆောင်ရသည်။ တစ်နယ်ထဲဖြစ်သော နောက်ထပ်မိဘနှစ်ဦးသည် တစ်နှစ်တာ အတွက် ကလေး တစ်ယောက်ဆီကို ကျပ်ငွေ ၁၀၀၀၀ကျပ် (USD 10 ဒေါ်လာခန့်) ပေးရသည်။ ထိုအထဲမှ ကျောင်းသားမိဘတစ်ဦးသည် သူ၏ ဒုတိယကလေးကိုကျောင်းမပို့နိုင်သောကြောင့် မူလတန်းတက်ရမည့် အစား၊ ထိုကလေးသည် မူကြိုကျောင်း၌သာ နေနေရသည်။ မိဘများက ဆန်၊ စသည့် ဝန်ဆောင်ခြင်းများကိုလည်း ကျောင်းဆရာများအား ပေးကမ်းရသည်။ ကယားပြည်နယ်မှ မိခင်တစ်ဦးသည် ကျောင်းဆရာလစာအတွက် ရန်ပုံငွေထည့်ရသည်ဟုပြောသည်။

ကျောင်းသားမိဘသုံးဦး (ကယားပြည်နယ်တွင် တစ်ဦး၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင် နှစ်ဦး) သည် မည်သည့် အခကြေးငွေများမှ မပေးဆောင်ရဟုဆိုသည်။ “ကျွန်မကျောင်းဝင်ကြေးတွေမပေးရဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျွန်မကဒုက္ခသည်စခန်း က ပြန်လာတာဖြစ်တယ်။ ဆန်တွေလဲမပေးရဘူး။ ဒါပေမဲ့အခြားလူတွေကပေးရတယ်။

ကျွန်မတို့က လူသစ်ဖြစ်တဲ့အတွက် ရွာသူကြီးက ကျွန်မတို့ကို နားလည်ပေးတယ်။” စာတစ်စောင်မှ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ ကယားပြည်နယ်အတွင်း အထက်တန်းကျောင်းသား တစ်ဦးသည် သူမကျူရှင်ကြေးများ မပေးဆောင်ရဟုဆိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒုက္ခသည်စခန်း ပြန်လာသော ကျောင်းသားများကို ကျောင်းဆရာများက အခမဲ့စာသင်ပေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

^{၁၁}ဒီကျောင်းသားဖြေဆိုထားတဲ့ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲရဲ့ နေရက်ကို အမေးအဖြေ ကဏ္ဍမှာ မှတ်တမ်းမတင်ထားပါဘူး။

ဒေါ်မူး၏ အကြောင်း

”ကျွန်မရဲ့ အဖေကျန်းမာရေး သိပ်မကောင်းတဲ့အတွက်ကြောင့် ကျွန်မဒုက္ခသည်စခန်းကနေ ဒီကို ၂၀၁၃ခုနှစ်မှာ ပြန်လာတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီကိုရောက်တော့ ကလေးတွေ ဒီမှာနေရတာပျော်တယ်။ ဒါကြောင့်ကျွန်မတို့ ပြန်မသွားတာဖြစ်တယ်။ သူတို့ဟိုမှာကျောင်းနေမယ်ဆိုရင် ထိုင်း ဒါမှမဟုတ် မြန်မာက အသိမှတ်မပြုဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်မကလေးတွေရဲ့ ပညာရေးကိုဦးစားပေးရတယ်။ ပြီးတော့ သူတို့ကိုဒီမှာပဲ ကျောင်းအပ်လိုက်တယ်။

ကျွန်မဒုက္ခသည်စခန်းမှာနေတုန်းက မြန်မာ့ပညာရေးစနစ်အကြောင်းတွေမသိခဲ့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မဒီကို ရောက်ရောက်ချင်း ဒီအကြောင်းတွေကိုနားလည်လာတယ်။ ကျွန်မသမီးလေးကို အစိုးရမူကြံကျောင်း မှာအပ်တယ်။ ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးက အစစအရာအဆင်ပြေတယ်လို့ပြောတယ်။ အခုဆို နယ်စပ်ကလာတဲ့ကျောင်းသားတွေကို သူတို့လက်ခံလိုရုံတယ်လို့ပြောတယ်။

ကျွန်မရဲ့သားတွေအတွက်တော့ ကျောင်းတစ်ကျောင်းပြီးတစ်ကျောင်း သွားပြီးမေးမြန်းရတယ်။ သူတို့ လက်မခံခဲ့တာလဲ ဘာမှမဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ နောက်တော့ တရားဝင်အသိမှတ်မပြုခံရတဲ့ ကျောင်း တစ်ကျောင်းကနေလာတဲ့ဆရာတစ်ယောက်နဲ့ တွေ့တယ်။ သူက ကျွန်မရဲ့သားလေး နှစ်ယောက်စလုံးကို အစစအရာရာ ကူညီထောက်ပံ့ပေးခဲ့တယ်။ အဲ့ဒီအချိန်တုန်းက နယ်စပ်ကလာတဲ့ ကျောင်းသားတွေကို လက်ခံတာ တရားဝင်မဖြစ်သေးဘူး။ ပြီးတော့ နယ်စပ်ကပြန်လာတဲ့ ကလေးတွေကို လက်ခံကျောင်းတွေလည်း

မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်မသားတစ်ယောက်အတွက် [ပုဂ္ဂလိကကျောင်း တက်ရန်] ကျပ်ငွေ ၆၀၀၀၀ကျပ် ကျောင်းဆရာကိုပေးရတယ်။ ဆရာကအစစအရာရာ ကူညီပေးခဲ့တဲ့ အတွက်ကြောင့် ကျွန်မသား (၁၀)တန်းတက်ခဲ့ရတယ်။

သားနောက်တစ်ယောက်ကတော့ အခု (၇)တန်း တက်နေပါတယ်။ ကျောင်းကတော့ သူ့ရဲ့ ကျောင်းထွက်လက်မှတ်လိုချင်တယ်လို့ ပြောတယ်။ မြဝဒီ မှာရှိတဲ့ ကျောင်တစ်ကျောင်းမှာ နားလည်မှုနဲ့ ကျောင်းထွက်လက်မှတ်တစ်စောင်ကျွန်မရခဲ့တယ်။ နောက် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးက ကျွန်မကိုတွေ့တော့ နယ်စပ်မှာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ အစည်းအဝေးတစ်ခုတက်ရောက်ခဲ့တယ်လို့ ကျွန်မကိုပြောတယ်။ ပြီးတော့ နယ်စပ်ကပြန်လာတဲ့ကလေးတွေလက်ခံဖို့ အကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့တယ်လို့ ကျွန်မကို ပြောခဲ့တယ်။”

စိန်ခေါ်မှုများ၊ အခက်အခဲများ

ဤအပိုင်းတွင် ယခုလက်ရှိအစိုးရကျောင်းတက်နေသည့် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ နေရသော ပညာရေးစိန်ခေါ်မှုများ၊ သင်ယူမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော အခက်အခဲများကို ဖော်ပြထားသည်။ သင်ကြားပို့ချမှုဆိုင်ရာ ဘာသာစကား၊ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် အခြားသော သင်ကြားမှုဆိုင်ရာနည်းလမ်း များသည် ကျောင်းသားများ၊ ကျောင်းသားမိဘများနှင့် အဓိကသတင်းပေးသူများ အဓိကဖော်ပြထား သောအချက်များဖြစ်သည်။

သင်ကြားပို့ချမှုပိုင်းဆိုင်ရာဘာသာစကား

ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တစ်လျှောက်တည်ရှိသော ဒုက္ခသည်စခန်းများ၌ သင်ကြားပို့ချမှုဘာသာစကားသည် ကရင်ဒုက္ခသည် (၇)ခုအတွင်း စကောကရင်ဘာသာဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကျောင်းသားများ၊ အထူးသဖြင့် ဒုက္ခသည်အတွင်း မွေးဖွားသောကျောင်းသားများသည် မြန်မာဘာသာစကား အလွန် အားနည်းသည်ကို လက်ခံကြသည်။ ထို့ကြောင့် သင်ကြားမှုပိုင်းဆိုင်ရာဘာသာစကားကို ကျောင်းသားများ၊ ကျောင်းသားမိဘများက အဓိကဖြစ်သော အချက်ဟု ယူဆသည်မှာ အံ့ဩစရာ မဟုတ်ပါ။ အောက်ပါ အဆိုများက ဖော်ပြသွားမယ်ဖြစ်သည်။

“စခန်းထဲမှာ ကျွန်မကလေးနားလည်တဲ့ ဘာသာစကား ဒီမှာ မရှိဘူး။ မြန်မာဘာသာစကား တစ်မျိုးထဲကိုပဲ သုံးတဲ့အတွက် ကျွန်မကလေးနားမလည်ဘူး။”

“သူက မြန်မာဘာသာစကားကို တစ်ခါမှ မလေ့လာဖူးဘူး။ ပြီတော့ ဒီမှာလဲ ကျောင်းတစ်ခါမှ မတက်ဖူးဘူး။ ဒါကြောင့် သူ့ကို (၇)တန်း မှာထားမယ့်အစား၊ (၆)တန်း မှာပဲထားလိုက်တယ်။ သင်ခန်းစာများကို မလိုက်နိုင်မှာပဲကျွန်မအရမ်းစိုးရိမ်ခဲ့တယ်။”

“ပထမစိန်ခေါ်မှုက ဘာသာစကားဖြစ်တယ်။ သူတို့သူငယ်ချင်းတွေကိုလိုက်မီဖို့ ၆လလောက်တော့ အချိန်ယူရမယ်လိုကျွန်မထင်တယ်။ ကျွန်မအမြင်မှာတော့ မြန်မာလိုမကျွမ်းကျင်တဲ့ ကျောင်းသားတွေအတွက် အနည်းဆုံး ၃လကနေ ၆ လအထိ သင်ကြားပို့ချပေးတဲ့ အထူး စာသင်တန်းတွေရှိသင့်တယ်။ ဒီလိုသာဆိုရင် သူတို့သူငယ်ချင်းတွေကိုလိုက်မီမယ်လို ကျွန်မယုံကြည်တယ်။”

သင်ကြားပို့ချမှုပိုင်းဆိုင်ရာဘာသာစကားသည် အဓိကကျသောအချက်ဟု ပြောဆိုချိန်တွင် မူလတန်းကျောင်းမှ ကျောင်းသားနှစ်ဦးသာလျှင် သူတို့၏ ဆရာမများ ပြောသည့်စကားကို နားလည်ရန် ခက်ခဲသည်ဟုဆိုသည်။ မေးမြန်းခြင်းတွင် ပါဝင်သော ကျောင်းသားဦးရေ အလွန်နည်းသောကြောင့် သင်ကြားမှုဆိုင်ရာ ဘာသာစကားသည် ဒုက္ခသည်ပြန် ကျောင်းသားများ အတွက် အနာဂတ်တွင်အရေးကြီးသည့်အချက်ဆိုသည်ကို ထင်ရှားစွာမပြသနိုင်ခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။

သင်ရိုးညွှန်းတမ်း

မတူညီသည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတစ်ခုနှင့် ထိတွေ့ရင်ဆိုင်သည်ကို စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဟု အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းသားများက အထူးတလည် ပြောကြသည်။ ဤသတင်းအချက်အလက် ရှာဖွေရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် မေးမြန်းခြင်းခံရသော အထက်တန်းကျောင်းသားနှစ်ဦးသည် ဘာသာရပ် အနည်းငယ်သာ သင်ယူရသည်ဖြစ်စေကာမူ သိပ္ပံ၊ သင်္ချာနှင့် မြန်မာဘာသာရပ်များတွင် အခက်အခဲရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာဘာသာသည် အခက်ဆုံးသောဘာသာရပ်ဟု ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသားမိဘအများစုက ဖော်ပြသည်။

“ကျွန်တော်မကြိုက်ဆုံးသောဘာသာက မြန်မာဘာသာဖြစ်တယ်။ အဲ့ဒါကို ကျွန်တော်မလုပ်နိုင်ဘူး။ အဲ့ဒီဘာသာက အရမ်းခက်တယ်၊ ပြီးတော့အဲ့ဒီဘာသာကိုကျွန်တော်မကြိုက်ဘူး။”

“မြန်မာဘာသာကိုကျွန်မ မကြိုက်ဘူး။ အလင်္ကာ စာကအရမ်းခက်တယ်။ အဲ့ဒါကို ကျွန်တော်နားမလည်ဘူး၊ မကြိုက်ဘူး။”

“မြန်မာပြည် (၁၀)တန်း ကကျွန်တော့်အတွက် နည်းနည်းခက်တယ်။ [ဒုက္ခသည်] ကျောင်း မှာ မြန်မာဘာသာကို ကျွန်တော်မသင်ခဲ့ရဘူး။ ကျွန်တော်က ဒီမှာမူလတန်း ကျောင်းတက်ပြီး စခန်းကို သွားလိုက်တာ။ ဒါကြောင့် အဲ့ဒီအဆင့်လောက်တော့ ကျွန်တော်လုပ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ [စခန်း] မှာ မြန်မာဘာသာ မသင်ခဲ့ရတဲ့ အတွက်ကြောင့် အခု ကျွန်တော့်အတွက် နည်းနည်းမြင့်တယ်လို့ ခံစားရတယ်။”

“သူတို့တွေကမြန်မာလိုသိပ်မသိဘူး။ ကရင်နဲ့ မြန်မာဘာသာမှာတော့ ကောင်းတယ်။ ဟိုမှာက မြန်မာလို မသင်ယူရဘူးလေ၊ ဒါကြောင့် မြန်မာလိုသိပ်မသိတာဖြစ်တယ်။ ဒီလမှာ စာမေးပွဲဖြေတုန်းက ကျွန်မသားက မြန်မာဘာသာကလွဲလို့ ကျန်တဲ့ဘာသာတွေ အောင်တယ်။ မြန်မာလိုဝါကျတွေ မဖွဲ့တတ်တာဖြစ်တယ်။ သူတို့အဲ့ဒါကိုသင်ယူရတာ မပျော်ဘူး၊ စိတ်လည်းမဝင်စားဘူးဖြစ်နေတယ်။”

ဤလေ့လာရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မြန်မာဘာသာကို သင်ကြားပို့ချမှုဘာသာရပ်အဖြစ်ပြုလုပ်ခြင်းသည် ကျောင်းသားအများစုအား အခက်အခဲများမဖြစ်စေသော်လည်း မြန်မာဘာသာကိုဘာသာရပ်တစ်ရပ် အဖြစ်လေ့လာသင်ယူရသည်မှာ သူတို့အတွက်ပြဿနာဖြစ်နေသည့်အချက်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများသည် သင်ကြားပို့ချသည့် ဘာသာ၌သာ မကန့်သတ်ထားပဲ ဘာသာစကားကြောင့် အခက်အခဲကြုံတွေ့နေသော ကျောင်းသားများကိုပါ စဉ်းစားပေးသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် မိမိဘာသာစကားကို ဘာသာရပ်တစ်ရပ်အဖြစ် သင်ယူလေ့လာလိုသော အထက်တန်းကျောင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။ အမှန်စင်စစ် ဤကဲ့သို့ အောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အရေးကြီး၊ အရေးပါသော အခြေခံအပိုင်းကိုသူတို့လွှဲချော်နေသည်။

စောပီတာ၏ အကြောင်း

စောပီတာသည် အသက် ၁၈နှစ်ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခစခန်းတွင် တစ်သက်လုံးနေလာခဲ့သော စောပီတာသည် ၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် စခန်းအတွင်းမှထွက်ခွာခဲ့သည်။ စောပီတာသည် ယခုလောလောဆယ် ပုဂ္ဂလိက ကျောင်းတစ်ကျောင်းတက်နေသည်။ အကြောင်းမှာ သူ၏ (၉)တန်း အောက်လက်မှတ်ကို အစိုးရကျောင်းများက လက်မခံခြင်းဖြစ်သည်။ သူသည် မြန်မာပြည် (၁၀)တန်းကို အမှန်စင်စစ် တက်ချင်သူဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကျောင်းသည် သူ၏တစ်ခုတည်းသောရွေးချယ်မှုဖြစ်သည်။

သို့သော်ငြားလည်း စောပီတာသည် မြန်မာပြည် (၁၀)တန်းကို ယခုနှစ်တွင်တက်ရောက်နေသည်။ ပြီးနောက် သူသည် တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြေဆိုရန် ပြင်ဆင်နေသည်။ ပီတာ၏အမေ (ဒေါ်မူး) သည်သူမ၏သား ကျောင်းတွင်ကောင်းကောင်းလုပ်နိုင်သည်ဟုယုံကြည်သည်။ သို့သော်လည်း စခန်းမှ မြန်မာပြည်သို့ လွှဲပြောင်းခြင်း ကြောင့် သူသည်လွန်ခဲ့သည့်နှစ်မှာ စာမေးပွဲကျခဲ့သည်။

ပီတာအတွက်ကံကောင်းထောက်မဲ့စွာ သူ၏ အမေသည် သူ့ကိုနောက်ထပ်တစ်နှစ် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းတွင် ဆက်ထားနိုင်သည်။ ကျောင်း၌ပျော်သည်ဟု ပီတာကပြောသည်။ သို့ပေမယ့် သူသည် အလွန်

ကြိုးစားအားထုတ်ရသည်။ ယခုကဲ့သို့မကြိုးစားခဲ့ဖူးဟု လည်းပြောသည်။ သူဘွဲ့ရပြီးနောက် ဘာလုပ်မည်ကို မသိသေးပါ။ သို့သော်လည်း သူစာမေးပွဲအောင်ရန် အာစိုက်ကြိုးစားနေသည်။

ပေါင်းစပ်ခြင်း ^{၁၃}

ကျောင်းတစ်ကျောင်းတည်ရှိစဉ်အတွင်း ပေါင်းစပ်ခြင်းသည် များပြားသော ပညာရေးဆိုင်ရာ၊ ဘာသာစကားဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရင်းများမှ အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေသည်။ ပညာရပ်နှင့်ဘာသာစကား အကြောင်းအရင်းများကို အနည်းအကျဉ်းသာ ဖော်ပြထားသည် အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့ကိုမကြာမီအချိန်က ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအပိုင်းတွင် အဓိကအာရုံစိုက်မည့်အချက်သည် ပေါင်းစပ်ခြင်းကို ထိခိုက်စေသော လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရင်းများ ဖြစ်သည်။

ပညာရေးဆိုင်ရာ

မြန်မာကျောင်းဆရာများနှင့် ဒုက္ခသည်ကျောင်းဆရာများသည် ကွဲပြားသော သင်ကြားရေး နည်းလမ်းများ အသုံးပြုသည်ကို အချို့သောသတင်းပေးသူများကြား ထင်မြင်ချက်တစ်ရပ်ရှိခဲ့သည်။ ဒုက္ခသည် ကျောင်းသားများသည် ၎င်းနည်းလမ်းသစ်များနှင့် လက်လျောညီထွေမှုရှိအောင် သင်ယူရာတွင် ပြဿနာအခက်အခဲများရှိလိမ့်မည်ဟု အကြံပြုချက်များရှိသည်။ ထို့နောက် ၎င်းသည် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ၏ မြန်မာပညာရေးစနစ် နှင့် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးကို ထိခိုက်စေမည်။ မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအရ ကျောင်းများသည် ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ကျောင်းဆရာများအားလေးစားမှု ဆိုသည့် အယုံအကြည်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟု သတင်းပေးသူအချို့က ဖော်ပြသည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသည် ကျောင်းသားများသည် သူတို့၏ အခွင့်အရေးများအကြောင်းကို ကျောင်း၌ သင်ယူရသည်။ နောက်တစ်ဖန် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများသည် ဤကွဲပြားခြားနားသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်နှင့် အလိုက်သင့် ပြုမူနေထိုင်ရန်မှာခဲယဉ်းလိမ့်မည်။

ကျောင်းသားနှစ်ဦးသည် သင်ကြားမှုဆိုင်ရာနည်းလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အခက်အခဲရှိသည်ဟုဆိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကြီးမားသော ပမာဏရှိအကြောင်းအရာများကို သူတို့အား အလွတ်ကျက်စေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့လုပ်ရသည်ကို သူတို့ကမကျွမ်းကျင်သောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကျောင်းသားအများစုသည် သူတို့၏ ဆရာများအသုံးပြုသောနည်းလမ်းများကို နှစ်သက်သည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ပြောသည်။ ထို့ပြင် ကျောင်းသားများ နှင့် ကျောင်းသားမိဘများသည် ကျောင်းဆရာများ အပေါ် ကောင်းသောအမြင်များရှိကြသည်။ ကျောင်းသားမိဘများက ကျောင်းဆရာများသည် ကျွန်မကလေးအပေါ် ကောင်းသည်၊ ကျွန်မကလေးအား ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ဆက်ဆံသည်၊ ကလေးတွေ အားလုံးကိုလည်း တန်းတူညီမျှ ဆက်ဆံသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ကျောင်းသားတစ်ဦးသည် သူ၏ဆရာချစ်ခြင်း

မေတ္တာများကို ခံစားရသည် ဟုပြောသည်။ အခြားကျောင်းသူတစ်ဦးက သူမ၏ဆရာသည် စိတ်ရှည်သည်၊ ကြင်နာတတ်သည်ဟုဆိုသည်။ ကယားပြည်တွင်ရှိသော ကျောင်းသားတစ်ဦးသည် သူမ၏ဆရာများကို အပျက်သဘော ဆောင်သောအမြင်ဖြင့် ဖော်ပြသည်။ “သူတို့က ဒီမှာအာဏာအများကြီးသုံးတယ်” ဟုသူမကပြောသည်။

ဘာသာစကားဆိုင်ရာ

ဘာသာစကားများဆိုင်ရာရာဇဝေတွေရှိချက်များအရ ကျောင်းသားများသည် ကွဲပြားသော ဘာသာ စကားများကို အိမ်၌၊ ကျောင်း၌သုံးကြသည်။ ထိုကြောင့် အချို့သောကျောင်းသားများသည် သူတို့၏ ဆရာများက မြန်မာလိုပြောသောအခါ နားလည်ရန်ခက်ခဲကြသည်။ နှစ်ဦးလုံးက ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပူပန်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ (သူတို့၏သူငယ်ချင်း၊ မိဘ (သို့) ဆရာသမားများကို အကူအညီ တောင်းသည်ဟုဆိုကြသည်)။ ထိုအချက်သည် ကျောင်းသားများအား ကျောင်း၌ ဖွဲ့ဖွိုးတိုးတက်မှုများ ကို ထိခိုက်စေသည်။ သူတို့သူငယ်ချင်း များနှင့် ဆရာများကြား ရင်းနှီးမှုတည်ဆောက်သည့် အချိန် ပမာဏကိုလည်း ထိခိုက်စေသည်။ အနည်းဆုံး သူတို့အား အစကတည်းက မလျော့တွက်သင့်၊ အမိန့်မပေးသင့်။ ထို့ပြင် စခန်းအတွင်း မြန်မာစာ သင်ယူခဲ့သော ကျောင်းသားများသည် မြန်မာပြည်တွင် ကြီးပြင်းလာသောကျောင်းသားနှင့် ကွဲပြားစွာ စကားပြောသည်။ ဤအချက်သည် ပေါးစည်းခြင်း၌အဓိကကျသောအချက်တစ်ချက်ဖြစ်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “အိမ်ရှင်”ကျောင်းသားများက ဒုက္ခသည် ကျောင်းသားများ၏အသံထွက်များကို စနောက်လေ့ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

လူမှုရေး (သို့) ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ

ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ၏ လူမှုရေး၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို မြန်မာပညာရေးစနစ်နှင့် မည်သို့ အောင်အောင်မြင်မြင်ပေါင်းစပ်မည်ကို သတင်းပေးသူတော်တော်များများက မေးခဲ့သည်။ အဓိက သတင်းပေးသူအချို့က ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများသည် မြန်မာကျောင်းသားများကဲ့သို့ နိုင်ငံသား လက္ခဏာ အရည်အသွေးမရှိ ဟု သတိပြုခဲ့သည်။ ပြီးနောက် သူတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း၊ မြန်မာ့သမိုင်းများကို သိပ်မသိဟုဆိုသည့် ထင်မြင်ချက်တစ်ရပ်ကို သတင်းပေးသူများက သတိပြုခဲ့သည်။ ဤအချက်သည် ကျောင်းသားများပြန်လာသောအချိန် ကျောင်းသားများကို ပြဿနာပေးနိုင်သော အချက်ဖြစ်သည်ဟု သတင်းပေးသူတစ်ဦးက ဂရုပြုသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူအများက အဘယ်ကြောင့်သူတို့သည် သူတို့၏ မွေးရပ်မြေအကြောင်းကိုမသိရသနည်းဟု စဉ်းစားနေကြလိမ့်မည်။

ထို့ပြင် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ရခြင်းကို ဒုက္ခသည်စခန်းမှ ရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များ ဖြစ်သည့် လူမှုရေးအကြောင်းနှင့် ဘဝအကြောင်းများကြောင့် အမြင်ဆိုးများ၊

တစ်ဖက်သတ်အမြင်များဖြင့် သိရှိနားလည်ထားလိမ့်မည်ဟုလဲ လေ့လာမိခဲ့သည်။ သတင်းပေးသူများကတော့ ကျောင်းသားတွေနဲ့ ဆရာမ တွေဟာ ဒီအမြင်တွေကို ဘယ်လို အောင်အောင်မြင်မြင် ဆက်စပ်ကြလိမ့်မလဲ ဆိုတာကို စူးစမ်းမိခဲ့ကြတယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ၊ မြန်မာပြည်က ကျောင်းသားသူ များကော ဆရာမ များပါ ဒုက္ခသည်များအကြောင်းကို အဆိုးမြင်ကြ လိမ့်မည်ဟု အသိအမှတ်ပြုမိသည် ပြီးနောက် ဒေသခံများနဲ့ ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားသူ များ အချင်းချင်း ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေး ရှိရန် နှင့် တစ်ဦးဘဝကို တစ်ဦး နားလည်မှု ရှိရန်အတွက် လိုအပ်ချက်များကို အသိအမှတ် ပြုမိသည်။

“ကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးဟာ တူတူပါပဲ” ဆိုတဲ့ သတင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ပေးသင့်တယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ကျောင်းသားသူ တွေ အချင်းချင်းထဲမှာ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း ဆိုတာကို လိုအပ်တယ်။

“[ဒုက္ခသည်] ကျောင်းသားများ ဟာ တစ်ခြားကျောင်းသားတွေနဲ့ တူတူရှိနေရမယ်။ ဒီတော့ အတန်းတစ်တန်းမှာ ဒီလိုကျောင်းသားတွေ ရှိနေမယ်ဆိုရင်၊ သူတို့တွေဟာ ဒီကျောင်းသားတွေကို ကြိုဆိုသင့်တယ်။ “သင်ဟာ ကျွန်ုပ်တို့လို ပါပဲ” လို့ပြောပြီး နွေးနွေးထွေးထွေး ဆက်ဆံသင့်တယ်။ ဒီကျောင်းသားတွေဟာ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း ဆိုတဲ့

^{၁၂}ပေါင်းစပ်ခြင်းဆိုတာဟာ အသစ်လာသူရော အိမ်ရှင်ပါ ပြောင်းလဲခြင်းကို ဆိုလိုပြီး ၂ဖက်လုံးရဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်တယ်ဆို နားလည်ထားကြတယ်။ (Feldman, A. 2008. Integration – mapping the terrain. *Translocations: The Irish Migration, Race and Social Transformation Review*, 3:1, 133-141.)

^{၁၄}The culture of rote memorisation that pervades the education system in Myanmar is well documented. See: Lall, M. C. (2010). *Child Centred learning and teaching approaches in Myanmar*. Yangon: Pyoe Pin.; Lall, M. C. (2011). Pushing the Child Centred approach in Myanmar: the role of cross national policy networks and the effects in the classroom. *Critical Studies in Education*, 52(3), 219-233. Lwin, T. (2008). *Critical Thinking: The Burmese Traditional Culture of Education*. Online: www.thinkingclassroom.org

ခံစားချက်လေး ရှိနေရမယ် ဒါမှမဟုတ်ရင် သူတို့ရဲ့ အတန်းဖော်တွေ ကြားမှာ သူတို့ဟာ ဂြိုဟ်သား (သို့) အထူးအဆန်းတွေအဖြစ် ခံစားနေရလိမ့်မယ်။

ဒီ လေ့လာမှုမှာ မေးမြန်းခြင်းခံရတဲ့ ကျောင်းသားများဟာ လူမှုရေး (သို့) ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဆက်စပ် ခြင်း အကြောင်းနဲ့ မည်သို့မည်ပုံ အခက်အခဲတွေ ရှိပါတယ်ဆိုပြီး မရည်ညွှန်း၊ မဖော်ပြခဲ့ပါဘူး။ မူလ တန်းကျောင်းတက်နေကြတဲ့ ကျောင်းသားသူ ၄ ယောက်ပြောကြတာကတော့ သူတို့တွေ မြန်မာပြည်မှာ ကျောင်းတက်ရတာပျော်ကြောင်း၊ သူငယ်ချင်းတွေ ရှိကြောင်းနဲ့ ဆရာမ တွေကို သဘောကျ ကြောင်းများ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့ပေမယ့်လို့ အရွယ်ရောက်ပြီးသား ကျောင်းသူသား များကတော့ ကျောင်းတက်ရတာပျော်ပြီး ကောင်းမွန်တယ်လို့ ခံစားကြောင်း ပြောပါတယ်။ ဝါးဖောတစ်ယောက်တည်းကသာ သူမ မြန်မာပြည်မှာ ကျောင်းတက်နေရတဲ့ အတွေ့အကြုံကို အများအားဖြင့် အမြင်ဆိုးနဲ့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒါကလဲ အထင်အမြင်သေးခံရတဲ့ ခံစားချက်နဲ့ ဆရာမ များ စာသင်နေတဲ့ နည်းလမ်းအပေါ် မပျော်ရွှင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

အထောက်အပံ့

ဒီရှာဖွေမှုမှာ အကြံပြုထားတာကတော့ ဒုက္ခသည်ကျောင်းသား၊သူများအတွက် အထောက်အပံ့ တွေဟာ ကဏ္ဍ ၃ ခုမှာ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ကျပါတယ် - ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်း၊ လူမှုရေးပိုင်း ဆိုင်ရာ နဲ့ ငွေကြေးပိုင်းဆိုင်ရာ တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ

ဒုက္ခသည်စခန်းမှာ ကြီးပြင်းတဲ့ ကျောင်းသား၊သူများ (သို့) အဲ့ဒီမှာ နှစ်တွေ တော်တော်များများ ကျောင်းတက်ခဲ့တဲ့ သူတွေဟာ မြန်မာပြည်က အစိုးရကျောင်းတွေမှာ သုံးနေတဲ့ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနဲ့ မတူညီတဲ့ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို တွေ့ကြုံခဲ့ကြရတယ်။ အဆင့်မြင့်သော မြန်မာဘာသာစကား သင်ကြားရခြင်း ပါဝင်သော သင်ရိုးညွှန်းတမ်း အသစ်ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရခြင်း သာမက၊ ကျောင်းသားများဟာ ဘာသာစကားသင်ကြားပို့ချမှုအသစ် နဲ့ သင်ယူ သင်ကြားခြင်း နည်းလမ်း အသစ်တွေကို ပါ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း နေရတယ်။ ဒီ လေ့လာမှုမှာ မေးမြန်းခံရတဲ့ ကျောင်းသူ၊သားများဟာ ဒီ စိန်ခေါ်မှုတွေကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့ ချိန်ရွယ်ထားတဲ့ ဘယ်ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့မှ မရရှိခဲ့ကြပါဘူး။ အဓိက သတင်းပေးသူများ ကတော့ ကျောင်းသူ၊သားများအား ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူ ဆိုလိုရင်း အမျိုးမျိုးကို အစိုးရကျောင်းများမှာကော သူတို့ဒုက္ခသည်စခန်းက ထွက်မလာခင်ကတည်းကကော အကြံဉာဏ် ပေးထားကြပါတယ်။ ဥပမာ - ကရင်နီ ဒုက္ခသည်စခန်းမှာ သုံးနေပြီဖြစ်တဲ့ စိတ်ကူးတစ်ခုကတော့ - မြန်မာအစိုးရရဲ့ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွေကို ဒုက္ခသည်စခန်းက သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွေနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး ကျောင်းသူ၊ သားများ အဲ့ဒီ မာတိကာများ နဲ့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု ရှိအောင် လုပ်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကြံပြုချက် နောက်တစ်ခုကတော့ - ဒုက္ခသည် ကျောင်းသူ၊သားများကို အစိုးရကျောင်းတွေမှာ မြန်မာဘာသာ ကို အချိန်ပိုသင်ပေးခြင်းပါပဲ။ တတိယ အကြံပြုချက်ကတော့ တစ်မျိုးတည်းသော ပညာရေးစနစ်ကို ကျော်လွန်ပြီး နှစ်မျိုးလုံးသုံးတဲ့ ပညာရေး စနစ်ကို ရွှေ့ပြောင်းခြင်းပါပဲ။ ဒါက ဘာကိုဆိုလိုသလဲဆိုတော့ - ဒုက္ခသည် ကျောင်းသားများဟာ စနစ်အသစ်ကို ချက်ချင်း သင်စရာ မလိုပဲ တဖြည်းဖြည်းချင်း ကျင့်သားရအောင် သင်ယူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

စိတ်ပိုင်း လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ

ဒါလဲ တူတူပါပဲ။ ဒုက္ခသည်စခန်းက ပြန်လာတဲ့ ဒုက္ခသည် ကျောင်းသူ၊သားများကို စိတ်ပိုင်း လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုဖို့အတွက် လက်ရှိမှာ ရည်ရွယ်ထားတဲ့ စနစ် မရှိသေးတာကို ဒီရှာဖွေမှုက ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီလေ့လာချက်ပေါ် အခြေခံပြီး စိတ်ပိုင်း လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ ဘယ်လောက်ထိ လိုတယ်၊ အနာဂါတ်မှာလဲ ဘယ်လောက်ထိ လိုဦးမယ် ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ဖို့ ခက်ခဲပါတယ်။ သို့ပေမယ့်၊ အဓိက သတင်းပေးသူများကတော့ ဒီလို အထောက်အပံ့တွေကို ပေးသင့်တယ် ဆိုတာ ကျိန်းသေပါတယ်

လိုပြောကြပါတယ်။ ပြီးတော့ လက်ရှိအခြေအနေမှာ၊ အဲ့ဒီ အထောက်အပံ့ပေးဖို့ အစိုးရက ဆရာမ များမစွမ်းဆောင်နိုင်သေးပါဘူး။

အဖော်မရှိတဲ့ ကျောင်းသူ၊သားများဟာ သူတို့မိသားစု တွေရဲ့ အကူအညီ မရှိပဲ ဘယ်လို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းမလဲဆိုတာကို စိတ်ပူနေတာလဲ ပါပါတယ်။ ဒီလေ့လာမှုမှာ ပါဝင်တဲ့ ကျောင်းသူ၊ သားထဲက အနည်းဆုံး ၄ ယောက်မှာ အကူအညီ မရှိသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးတွေနဲ့ နေနေတဲ့ အဲ့ဒီထဲက တစ်ယောက်ကတော့ အမျိုးတွေ မိဘတွေ မရှိတဲ့ ကျောင်းသူ၊သားတွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အလိုက်သင့်ပြုမူနေထိုင်ဖို့ အခက်တွေ့ ကြလိမ့်မယ်၊ သူတို့တွေ အထီးကျန်သလို ခံစားနေရလိမ့်မယ်လို့ သူမထင်မြင်ကြောင်း ပြောပါတယ်။

“ဆရာမတွေဟာ သမိုင်းတွေ၊ နောက်ကြောင်းတွေ၊ သူတို့မိသားစုတွေနဲ့ [ကျောင်းသားတွေ] ဖြတ်ကျော်ခဲ့ရတဲ့ စိတ်ဒဏ်ရာတွေကို သိရပါမယ်။ ဒီလိုလုပ်ဖို့ကို ဆရာမတွေ အားလုံးက မစွမ်းဆောင်နိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ က တစ်ချို့တွေကိုပဲ ရွေးချယ်ပြီး ကျောင်းသား၊သူတွေ ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းဖို့အတွက် (သို့) ကျောင်းသူ၊ သားတွေကို အုပ်ထိန်းဖို့အတွက် အပိုသင်တန်းတွေ ပေးရပါမယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင် အရမ်းခက်ခဲသွားပါလိမ့်မယ်။”

ငွေကြေးပိုင်းဆိုင်ရာ

ကျောင်းလခနဲ့ ပက်သက်တဲ့ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်ကတော့ ပြည်နယ်၊ မြို့နယ် နဲ့ ကျောင်း ပေါ်မှာ မူတည်ပြီး ကွဲပြားပါတယ်။ ဒီတော့ ဒုက္ခသည်ကျောင်းသူ၊သားတွေ နဲ့ မိသားစုတွေ ပြန်တဲ့အခါမှာ ငွေကြေးပိုင်းဆိုင်ရာ ထောင်ပုံမှ လိုလား မလိုဘူးလားဆိုတာကို ပြောဖို့တော့ ခက်ခဲပါတယ်။ အရင်က သတိထားမိတဲ့အတိုင်း၊ ကျောင်းသားမိဘ တစ်ယောက်ကတော့ သူ့ကလေး မူလတန်းတက်ဖို့ ကျပ်ငွေ ၁၀၀၀၀ မတတ်နိုင်လို့ သူ့ကလေးက မူလတန်းမှာပဲ နေလိုက်ရတယ်။ တစ်ခြား မိဘတွေကတော့ ဒီ ကျောင်းလခကို ဒုက္ခသည်က ပြန်လာတာဖြစ်တဲ့အတွက် မပေးရဘူးလို့ တင်ပြပါတယ်။ ထိုအပြင်၊ တစ်မြို့တည်းနေတဲ့ နောက် မိဘနှစ်ပါးကတော့ ကျောင်းကနေ သူတို့ကို ကျောင်းသား တစ်ယောက်ခန့်ချင်းအတွက် ငွေ ၁၀၀၀ ကျပ် ပေးပါတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ တစ်ချို့ ကျောင်းတွေ၊ မြို့နယ်တွေမှာ ပြန်လာတဲ့ ဒုက္ခသည်မိသားစုတွေကို တရားဝင်မဟုတ်သေးသော [ဖြစ်နိုင်ချေရှိတဲ့] အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ထောက်ပံ့ပေးနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ သို့ပေမယ့်လဲ တစ်ခြားနေရာတွေ ကျောင်းတွေမှာ ဒီလို အထောက်အပံ့တွေ မရှိသေးပါဘူး ပြီးတော့ ဒီအတွက်ကြောင့် အကျိုးရလဒ်က ကလေးတစ်ယောက်ရဲ့ ပညာရေး နှောင့်နှေးသွားရတယ်။

ကျောင်းဝင်ကြေး နဲ့ ပက်သက်ပြီး ဖြည့်စွက်မယ်ဆိုရင်၊ ကျောင်းသား၊သူတွေဟာ ကျူရှင်ကြေးဆိုတဲ့ တရားမဝင်တဲ့ ကုန်ကျမှုကို ရင်ဆိုင်ရဖွယ် ရှိလိမ့်မယ်။ ကျောင်းသူ တစ်ယောက်ကတော့ ကျူရှင်ကြေး သာမက စာအုပ်ကြေး နဲ့ ကျောင်းဝတ်စုံကြေးပါ ပေးရကြောင်း တင်ပြထားပါတယ်။ သူမအနေနဲ့ ကတော့ - ကျောင်းသား၊သူ တွေဟာ ကျောင်း ပွဲလမ်းသဘင် (သို့) အစီအစဉ်တွေမှာ ငွေကြေး ထည့်ရတယ် ပြီးတော့

စားပွဲသစ်၊ တံမြက်စည်းအသစ်၊ ရေ (သို့) တစ်ခြား စာသင်ခန်းသုံး ပစ္စည်းတွေ အတွက်ပါ ငွေကြေးထည့်ရပါတယ် လို့ ပြောပါတယ်။ သူမ ခန့်မှန်းတာကတော့ - ဒီလို တရားမဝင်တဲ့ ကုန်ကျမှုတွေကို သူမဟာ ၁၀၀၀၀ ကျပ်ထိတောင် ပေးရပါတယ် လို့ဆိုပါတယ်။

နိဂုံး

ဒီ သုတေသန မှာ ရရှိထားတဲ့ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံသော အတွေ့အကြုံများက အကြံပြုတာကတော့ ဒုက္ခသည် ကျောင်းသူ၊ သားတွေကို ကျောင်းတွေမှာ လက်ခံဖို့အတွက် အစီစဉ်မှာ ဘာရှင်းလင်းတဲ့ လမ်းညွှန်ချက်မှ မရှိသေးပါဘူး။ ဒါက ဘာကို ဆိုလိုသလဲဆိုရင် မိဘများနဲ့ ကျောင်းသူ၊ သားတွေဟာ သူတို့ပြန်လာရင် တက်မယ့် အစိုးရကျောင်းတွေမှာ စာသင်ခွင့်ရဖို့အတွက် ဘာတွေလုပ်ဖို့ လိုအပ်သလဲဆိုတာကို သေချာအောင် လေ့လာစစ်ဖို့ ခက်ခဲနေပါတယ်။ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များက မိသားစုများနဲ့ကျောင်းသားများဟာ အစိုးရ ကျောင်းတက်ခွင့်များကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကနေ ရရှိကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့လူတွေမှေးမြန်းခြင်းအရ အနည်းဆုံး ဖြစ်ပေါ်တဲ့အရာကတော့ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်တယ်။ ဒါကဘာကိုညွှန်ပြလဲဆိုတော့ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲအကျိုးရလဒ်အပေါ် ကြည့်ပြီးပေးတဲ့အခွင့်အလမ်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့လက်ရှိမူဝါဒဟာ တကယ် ထိထိရောက်ရောက် ပြုလုပ်တာမရှိဘူးဆိုတာကို ဖော်ပြတယ်။ ယုံကြည်စိတ်ချရတဲ့ မူဝါဒ တစ်ခုရဖို့အစား ကျောင်းသားမိဘများက သား၊သမီးတွေလုံခြုံစိတ်ချရတဲ့နေရာတစ်နေရာရရန်အတွက် ကိုယ်ပိုင်ရင်းနှီးမှု နှင့်လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုတွေကိုအသုံးပြုကြတယ်။ မှတ်တမ်းတင်တဲ့နေရာမှာလဲ မိဘများက ကျောင်းထွက် လက်မှတ် နှင့်မိသားစုအိမ်ထောင်စုစာရင်းများ အတောင်းခံရတဲ့အချက်ဟာ ပြောစရာဖြစ်စေတဲ့ အချက် တစ်ချက် ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ လျှောက်လွှာတင်တဲ့နေရာမှာ တရားဝင်ဖြစ်စေ၊ တရားမဝင်ဖြစ်စေ နှစ်ခုစလုံးမှာပေးရတဲ့ အခကြေးငွေများကတော့ ကွဲပြားကြတယ်။

အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

- ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများကို အစိုးရကျောင်းများက ပြန်လည်လက်ခံတဲ့ မူဝါဒ၊ တကယ်လိုအပ်တဲ့ စာရွက်စာတမ်းများ နဲ့ပတ်သက်ပြီး မြန်မာဝန်ကြီးများနဲ့ နောက်ထပ်ဆွေးနွေးရဦးမှာဖြစ်တယ်။
- ဒီအကြောင်းအရာကိုစိစစ်ပြီးတဲ့နောက် ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားမိဘများ၊မိသားစုများ၊ ကျောင်းသား များကို ကိုယ်ပိုင်ဆန္ဒအလျောက်ပြန်လည်နေထိုင်ခြင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက် ချနိုင်ရန်အတွက် ဒီအကြောင်းအရာများကိုဖြန့်ဖြူးအသိပေးသင့်တယ်။

ကျောင်းသားတစ်ယောက်က အစိုးရကျောင်းကို လုံလုံခြုံခြုံနဲ့တက်နိုင်ပြီဆိုရင် သူ (သို့) သူမက စိန်ခေါ်မှုများစွာနဲ့ မချကြုံတွေ့ရမှာဖြစ်တယ်။ သင်ကြားမှုပိုင်းဆိုင်ရာဘာသာစကားနှင့် ကွဲပြားခြားနားတဲ့ သင်းရိုးညွှန်းတမ်းများဟာ ကျောင်းသားများရဲ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို အဟန့်အတားဖြစ်စေမယ်။ ပေါင်းစည်းခြင်းကလည်း စဉ်းစားစရာဖြစ်စေတဲ့အချက်တစ်ချက် ဖြစ်နိုင်တယ်။ ပြီးတော့ ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများနှင့် ဒေသခံကျောင်းသားများက တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ကြိုဆိုနိုင်ရန်အတွက် သူတို့ကိုသူတို့ ပြင်ဆင်ကြရမယ်။ အခုလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ကျောင်းဆရာမများက အရေးကြီးတဲ့အခန်းကဏ္ဍမှာ ပါဝင်နေတာ ဖြစ်တယ်။ အခုတွေ့မြင်နေတာကတော့ အစိုးရကျောင်းဆရာမများက ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားအားလုံးကို အောင်မြင်တဲ့ပေါင်းစည်းရေးတစ်ခု (ပညာရေးဆိုင်ရာ၊ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ) သေချာအောင်လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိဘူးလို့ထင်တယ်။

အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

- ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ၊ အထူးသဖြင့်တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့် စာမေးပွဲဖြေဆိုရန်ရည်ရွယ်တဲ့ ကျောင်းသား များကို သူတို့ဒုက္ခသည်စခန်းကနေမထွက်ခွာမီ မြန်မာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း (အထူးသဖြင့် မြန်မာဘာသာ) နဲ့ထိတွေ့မှုပိုပေးရမယ်။
- အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းသားများကို မြန်မာဘာသာစကားဆိုင်ရာသင်တန်းများ တက်နိုင်ရန်အခွင့်အရေးကောင်းတွေပေးသင့်သည်။

- ကျောင်းမှာ ကျောင်းသားတွေက ဘာသာစကားနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုပေါင်းစည်းဖွဲ့စည်းကြလဲ ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ရန်အတွက် နောက်ထပ်အကြောင်းအရာ ရှာဖွေရန်လိုအပ်တယ်။
- နယ်စပ်နှစ်ဖက်စလုံးကကျောင်းသားတွေကိုပြင်ဆင်တဲ့နေရာ၊အထူးသဖြင့်သူတို့ရဲ့ တစ်ယောက်အပေါ် တစ်ယောက်နားလည်တဲ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းကိုလေ့လာတဲ့အခါမှာ ခိုင်မာတောင့်တင်းတဲ့ ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုတွေရှိ သင့်တယ်။
- အကယ်၍ ဒုက္ခသည်ကျောင်းများ (သို့) ကျောင်းဆရာမများနှင့် မြန်မာကျောင်းများ (သို့) ကျောင်းဆရာမများကြား အကြောင်းအရာဝေငှဖလှယ်ခြင်းများရှိမယ်ဆိုရင် ကောင်းတဲ့ အထောက်အကူ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ နှစ်ဖက်စလုံးနဲ့သက်ဆိုင်တဲ့ ပညာရေးစနစ် အကြောင်းအရာများကိုလည် CBO ဝန်ထမ်းများအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဝေငှပေးသင့်တယ်။

နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ဒီသုတေသနမှ အကြံပေးချင်တာက ဒုက္ခသည်ကျောင်းသားများ ပြန်လည်နေထိုင်ရန်နှင့် အစိုးရကျောင်းတွင် အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပစ်မှတ်ထားတဲ့ ပညာရေးဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းလူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များလိုအပ်မယ်။ ယခုလောလောဆယ် ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများကို ပြစ်မှတ်ထားတဲ့အထောက်အပံ့များ ထုတ်ဝေပေးတဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေ မရှိသေးပါ။

အကြံပြုထောက်ခံချက်များ

- ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများလိုအပ်တဲ့ စိတ်ပိုင်း၊ လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ အကြောင်း အရာများကို ပိုပြီးနားလည်နိုင်ရန်အတွက် နောက်ထပ်ရှာဖွေမှုတွေ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်တယ်။
- မြန်မာအစိုးရကျောင်းဆရာမတွေကို ဒုက္ခသည်ပြန်ကျောင်းသားများအား အောင်မြင်ချောမွေ့စွာပေါင်း စည်းနိုင်ရန်အတွက် အရည်အချင်းပြည့်ဝစေနိုင်တဲ့ ကျောင်းဆရာသင်တန်းများပေးရမယ်။ ပြီးတော့ အထီးကျန်တဲ့ကျောင်းသား၊ ကျောင်းမှာအခက်အခဲတွေရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရတဲ့ကျောင်းသား (သို့) စိတ်ပိုင်း၊ လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာအခက်အခဲတွေ ကြုံတွေ့ရတဲ့ကျောင်းသားတွေကို ကူညီနိုင်ရန် အတွက် လည်းဖြစ်တယ်။

ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း Save the Children
မှ ထုတ်ဝေသည်
၁၄th Fl., မနီရာ ဗဟိုအဆောက်အဦး
၅၁၈/၅ ဖလိုးချစ်လမ်း
လူးမီးနီး၊ ပသူမဝါ(န်)
ဘန်ကောက် ၁၀၃၃၀
ထိုင်းနိုင်ငံ

Save the Children Association ၂၀၁၄ မှ မူပိုင်ခွင့်
ဤပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းသည် မူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း နည်းလမ်းတစ်လမ်းလမ်းဖြင့် အခမဲ့
ပြန်လည်ထုတ်ဝေနိုင်မည် (သို့မဟုတ်) သင်ကြားမှုဆိုင်ရာရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ယခင်က ခွင့်ပြုချက် အရ
ပြန်လည်ထုတ်ဝေနိုင်မည်။ သို့သော် ပြန်လည်ရောင်းချရန်ခွင့်မပြု။ အခြေအနေတစ်ရပ်ရပ်ကြောင့်
ထုတ်ဝေလိုပါက ယခင်က စာရေးသူခွင့်ပြုချက်ကို ထုတ်ဝေသူဆီမှယူရမည်။ ပြီးနောက် အခကြေးငွေ
ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။